

YALNIZ ALLAH'TAN İSTEMEK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak Televizyon izleyicileri ve Ak Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Aldığım habere göre sizin oralarda her taraf bembeyazmış, soğuk varmış, kar yağıyormuş, okullar tatilmiş... Bizim burada da havalar çok sıcak... Dün 32 derece filândı, bugün biraz esinti var. Burası yaz, orası kış.

Allah hepinize afiyet versin... Dünya ve ahiretin hayırlarını cümlenize ihsân eylesin... İki cihanda cümlenizi aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Müslümanların Derdiyle Dertlenmek

Râmûzü'l-Ehâdîs kitabımızın, büyük hocamız, hocamızın hocasının hocası diyelim, Gümüşhaneli Hazretleri'nin hadis kitabının, 404. sayfasındaki hadislerden okuyacağım size. Bu hadislerden birincisi Abdullah ibn-i Mes'ud RA tarafından ve Enes RA tarafından rivayet edilmiş bir hadis-i şerif.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Efendimiz SAS, bu rivayete göre diyor ki:¹

مَنْ أَصْبَحَ وَهَمُّهُ غَيْرُ اللَّهِ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ وَمَنْ أَصْبَحَ
لَا يَهْتَمُّ بِالْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ

(ك. تعقب عن ابن مسعود؛ هب. وابن النجار عن أنس)

RE. 404/8 (*Men asbaha ve hemmühû gayru'llàh, feleyse mina'llàh; ve men asbaha lâ yehtemmü bi'l-müslimîn, feleyse minhüm*)

Kısa bir hadis-i şerif, fakat çok önemli bir konu üzerinde bir hakikati ifade ediyor. Buyurmuş ki Peygamber SAS:

(*Men asbaha*) “O kimse ki, sabaha çıktı, sabahladı; (*ve hemmühû gayru'llàh*) tasası, arzusu, düşüncesi Allah’tan başka...” Bu (*hemmühû gayru'llàh*) hal cümlesi.

Yâni: “Tasası, düşüncesi, aklı fikri Allah’tan başkası olduğu halde, bu durumda sabahlayan bir kimse, böyle olan bir kimse, (*feleyse mina'llàh*)

Allah ehli değildir, ehlullah değildir, Allah’ın sevdiği bir insan değildir. Allah’la alâkalı, makbul bir insan değildir.”

¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.356, no:7902; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.354, no:1096; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.361, no:10586; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, I, s.48; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.67, no:1992; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.13, no:43706; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.227, no:2379; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.479, no:21274.

(*Ve men asbaha lâ yehtemmü bi'l-müslimîn*)
“O kimse ki müslümanların işlerine ihtimam göstermiyor, onlarla ilgilenmiyor, onların üzücü olaylarından dolayı tasalanmıyor; onların işlerini yapmağa, veyahut onların iyiliğini istemeğe gayretlenmiyor...”

İhtimam, gene bu *hem* kökünden geliyor. *Hemmün*, gam, tasa filân demek. *İhtemme*, bir konuda gamlanmak, tasalanmak, telâşlanmak mânâsına geliyor.

“Müslümanların işleri için böyle telâşlanmayan, gamlanmayan, heyecan duymayan, onlara bir şeyler yapmak, iyilik yapmak veya onları bir şeylerden korumak gibi ulvî bir duygu içinde olmayan kimse...” Tabii bu kişisel bir duygu değil; başkasını ilgilendiren meselede onlar nâmına, onların iyiliğini istemek, yüksek ve ulvî bir duygudur ve çok sevaptır. “Öyle olmayan bir kimse de; (*feleyse minhüm*) müslümanlardan sayılmaz, müslümanlarla bir alâkası yok demektir.”

O halde, bu hadis-i şeriften ne anlıyoruz? Peygamber SAS Efendimiz bizim nasıl insan olmamızı istiyor?.. Aklımızın, fikrimizin, gönlümüzün, düşüncemizin ana hedefi Allah'ın rızasını kazanmak olacak! Eğer aklı, fikri, tasası, düşüncesi, üzüntüsü, sevinci Allah değilse, Allah'tan gayriyse; yâni gâyesi, amacı başkaysa; (*feleyse mina'llâh*) o zaman, o Allah ehli değildir. Allah'la alâkası yoktur, Allah'ın sevdiği insanlardan değildir.”

Maalesef, çevremizdeki insanların durumlarını inceleyecek olursak, insanların çoğunun tasası, arzusu, isteği nedir? (*Hemmühû batnuhû*) Midesidir, maddî menfaatidir, yemesi içmesidir. İşte bazısı tabii bunu kolay bulunca, yemeyi içmeyi kolay bulduğu zaman, yâni karnı doyunca; o zaman eğlenmeye yöneliyor bu sefer. Karnı doydu, nefis o yönden tatmin oldu, çatlayıncaya patlayıncaya kadar yedi... Tamam. Bu sefer de;

“—Acaba bu tok karınla nasıl bir eğlence, keyifli zaman geçirebilirim, günümü gün ederim, gecemi gece ederim?” filân diye onu düşünmeye başlıyor.

İnsanoğullarının çoğunun tasası, düşüncesi, aklı, fikri midesi oluyor ve midesinin, keyfinin hizmetine koşabilmesi için de para vasıta olduğu için, maddiyât vasıta olduğu için, parayı nerden kazanacağını düşünüyor. Ama kazancının haram mı, helâl mi, makbul mü, merdud mu, iyi mi, kötü mü olduğunu düşünmüyor.

Bu tabii çok kötü... Bazı insan da böyle olmasa bile, diyelim ki helâlden kazanıyor, ölçülü bir insan ama, burada buyruluyor ki:

“—Kimin sabahleyin kalktığı zaman aklı, fikri Allah değilse; Allah’tan gayrı bir şeyle aklı meşgul, amaç ona yönelmiş, arzu, hedef o tarafta... Onun Allah’la bir alâkası yok!” buyruluyor.

Yâni, müslüman nasıl olacak?.. Aklı fikri Allah olacak. Daima Allah'ı düşünecek. Zâten zikrullah ne demek?.. Zikrullah, Allah'ı anmak, hatırlamak, hatırından çıkarmamak, yâni unutmamak demek. Aklı, fikri Allah olacak. Yâni;

“—Acaba ben bu günümü nasıl geçirirsem Allah sever? Bugün ne işler yaparsam Allah razı gelir? Bugün acaba Allah'ın emrettiği işlerden hangilerini yapabilirim, hangilerine koşturabilirim?.. Acaba Allah'ın yasaklarının hangilerine yanaşıyorum? Acaba onlardan nasıl kurtulabilirim? Günahlardan uzaklaşmak için veya bende mevcut Allah'ın sevmediği haller, huylar varsa onlardan kendimi nasıl çekip, sıyırıp, kurtarıp temizleyebilirim?..” diye hep akıllı Allah olacak, Allah'ın rızası olacak, Allah'ın sevgisini kazanmak olacak.

Böyle değilse, onun Allah'la ilgisi yok, Allah ehli değil...

Bir de ne olacak?.. Müslümanları sevecek, müslümanların dertleriyle dertlenecek, müslümanların meseleleriyle gamlanacak, kederlenecek, üzülecek, onların çarelerini arayacak müslümanlar. Bir buçuk milyar müslüman var, birbirlerinden haberdar değil, birbirlerini desteklemiyorlar. Her yerde düşmanlar birlik beraberlik içinde. Müslümanlara saldırıyorlar, evlerini yıkmıyorlar, köylerini yakıyorlar, toplu halde öldürüyorlar, kişisel olarak öldürüyorlar. Bilmem bakıyorsunuz yirmi dokuz kişi topluca öldürülmüş veyahut üç bin, beş bin kişi öldürülmüş veya şu kadar bilmem ne... Müslümanların kılı kıpırda mıyor.

Halbuki onlara ufacık bir şey olsa, öteki bir afyonkeş, esrarkeş, serseri birisi İslâm ülkesine gelse de, esrar kaçırdığı için hapse tıkiılsa... O, hükümetler arası bir mesele oluyor, hepsi ayağa kalkıyor. O esrarkeş taraftarlarını, yâni vatandaşlarını kurtarmak için olmadık haksız baskıyı yapmaya çalışıyorlar. Ne kanun, ne nizam...

“—Bizim kanunumuz budur, bizde esrar kaçırmak vs. yoktur.” desen bile;

“—Yok efendim, Türkler barbardır, müslümanlar şöyledir, böyledir!..”

Yaygara yâni. Usta hırsızın ev sahibini bastırması misali böyle çalışıyorlar. Yakıp yıkıyorlar, her yerde zulüm, gadir onlardan geliyor. Her yerde mağdur ve mazlum olan müslümanlar ama, yine de müslümanlar karalanıyor, yine de müslümanlar suçlanıyor, yine de müslümanlar kötü...

Müslümanın malını alan, müslümanı aldatan, müslümanı sömüren, makbul, iyi, medenî, çağdaş, yüksek, ilerici vs. Ama aksi olması gerekirken, mazlum müslümanın haklı olması gerekirken, müslüman dünyanın her yerinde mağdur, her yerde mazlum...

Buna üzülmemek mümkün mü?.. Hakkını alamıyor, her yerde haksızlığa uğruyor; üzülmemek mümkün mü?.. Üzülüyor. Haa: “Üzülmiyorsa, müslümanların dertleriyle dertlenmiyorsa, işleriyle ilgilenmiyorsa, müslümanlara ihtimam

göstermiyorsa, o zaman o da (*feleyse minhüm*) müslüman sayılmaz!” diyor, Peygamber Efendimiz onu defterden siliyor.

Tabii bu defterden silinmek çok kötü bir şey de, hiç bir müslüman buna razı olamaz. Rasûlüllah sevmiyorsa, kaşını çatmışsa, “Ben sana küstüm.” diye rüyada görse meselâ, “Aman yâ Rasûlallah!” diye aklı başından gider.

Ama tabii herkes böyle ikaz rüyalarını görmüyor. Görenler oluyor tabii, Rasûlüllah Efendimiz’i rüyada görüyor:

“—Ben sana küstüm!”

“—Neden?”

“—Sen şu sünneti yapmıyorsun, şu bid’atı işliyorsun, şöyle ediyorsun!” diyor.

Tabii gene böyle bir rüyada bile, böyle bir rüyayı gören kimsenin uyanması, ikaz olması için bir nasihat var, gene iyi. Tabii bir de Rasûlüllah’ı görse de;

“—Ben seni seviyorum” dese rüyasında Rasûlüllah...

Çünkü şeytan, Peygamber Efendimiz’in şekline giremez. Yâni rüyada gördüğü Peygamber Efendimiz’dir. E öyle bir şey olsa, artık dünyalar onun oluyor.

Şimdi burada tanıştığımız Avustralya’lı bir kardeşimiz var, Allah selâmet versin, müslüman olmuş. Ben soruyorum her müslüman olana:

“—Sen nasıl müslüman oldun?..”

Kendisi söylemedi ama, başka onun hayatını bilenler dediler ki:

“—Rasûlüllah SAS Efendimiz’i rüyada görmüş, öyle müslüman olmuş.”

Ne güzel! Neden Rasûlüllah’ı gördü bu, daha henüz müslüman değilken?.. Neden Rasûlüllah SAS Efendimiz’i gördü de, Rasûlüllah Efendimiz’in emrine uydu da, İslâm’a girdi, dinini değiştirdi?.. Niye başkaları böyle olmuyor da, bu böyle oluyor?..

Tabii ben, o zâtın hayatını biraz soruşturdum, inceledim. Soylu bir ailedenmiş, yâni asâletli bir aileden geliyor. Yâni pespaye, alçak, haydut bir aileden değil ve müslüman olmadan önceki hayatında da böyle haramlara, günahlara bulaşmamış; meselâ içki içmemiş, zina etmemiş filân... Tabii Allah, o güzel edebinden dolayı ona lütfediyor, Rasûlüllah rüyasında görünüyor ona, İslâm’a davet ediyor; müslüman oluyor.

Şimdi o meselâ, bir rüya görmüş, —ben bunu dergilerimize yazdığım zaman da anlatayım diyordum, şimdi sırası gelmişken söyleyeyim— rüyada çok üzülmüş. Nasıl gördüyse, şu anda pek iyi hatırlayamayacağım ama:

“—İslâm düşmanları, gayrimüslimler, Avrupalılar Türkiye’yi harp etmeden fethediyorlar. Harp etmeden avuçları içine alıyorlar.” Artık Avrupalı da demeyelim; İslâm’ın düşmanları Avrupa’da da var, Ortadoğu’da da var, Uzak Doğu’da da var, kuzeyde de var, her yerde var maalesef... Hatta içerde de var, dışarıda da var.

Eskiden bir ülkenin alınması verilmesi nasıl oluyordu? Savaşla oluyordu. Huduttan ordular giriyordu, çarpışıyordu; yenilen yeniliyordu, yenen onun toprağını istilâ ediyordu. “Aldım, burası benim!” diyordu, kırıp geçiriyordu. “Şu kadar ölü, bu kadar yaralı; sonuç şöyle oldu.” deniliyordu. Meselâ, bizim Girit’imizin elden çıkması, Balkanlar’ın elden çıkması...

Biz meselâ savaşta Yunanlıları yenmişiz ama, Avrupalılar allem etmiş, kallem etmiş, gene yenik devleti kayırmışlar. Biz onları yendiğimiz halde, gâlip olduğumuz halde, bize gene bir şey verdirtmemişler. Batı Trakya’daki kardeşlerimiz, bu Balkan savaşından sonra, İstiklâl Harbi sırasında bir Batı Trakya Müslüman Türk Devleti kurmuşlar. Ama o allem olmuş, kallem olmuş, ahali orada hep müslüman Türk olduğu halde, maalesef gene Yunanistan’a verilmiş.

Hani halkların seçme hürriyetleri, kendi kendini idare hürriyetleri?.. Müslümanlara gelince haksızlık yapılıyor. Müslümanlar kendi işleriyle ilgilenmediği için, karşı taraf da bunu bildiğinden, hep aldatıyor. O halde her müslüman, müslümanlarla ilgilenecek! Sadece kendisiyle değil, öteki müslümanların dertleriyle de ilgilenecek; bir...

Bir de, akli fikri Allah’ın rızası olacak. Akli fikri Allah’ın rızası olmayınca, millet, para pul deyince, para kazanmaktan başka bir şey düşünmez hale gelince; menfaatten, maddiyattan başka bir şey düşünmez bir hale gelince; o zaman her türlü günaha göz

yumuyorlar, her türlü haksızlığa göz yumuyorlar. Çünkü, “Benim menfaatim zedelenmesin!” diye düşünüyorlar. “Ben bunu yaparsam, biraz kötü olurum falanca insanlarla...” diye yapmıyorlar.

Bu yanlış. Allah’tan gayrı şeylerle dertli, bunun Allah’la bir ilişkisi yok, Allah ehli değil, Allah’ın sevdiği insan değil.

Müslümanların dertleriyle dertlenmiyorsa, onun müslümanlarla ilgisi yok, o iyi müslüman değil, suçlu ve hatalı bir durumda... Bu çok önemli bir husus, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

b. Dünyalık İçin Üzölmek

İkinci hadis-i şerife geçiyorum, bu da yine Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan; Hatîb-i Bağdâdî ve başka kaynaklarda olduğu bildiriliyor. Burada buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:²

مَنْ أَصْبَحَ مَحْزُونًا عَلَى الدُّنْيَا أَصْبَحَ سَاخِطًا عَلَى رَبِّهِ وَمَنْ أَصْبَحَ فَتَضَعُضِعُ لَهُ ذَهَبَ ثَلَاثًا دِينِهِ وَ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَدَخَلَ النَّارَ فَهُوَ يَشْكُو مُصِيبَتَهُ نَزَلَتْ بِهِ فَإِنَّمَا يَشْكُو رَبَّهُ وَ مَنْ دَخَلَ عَلَى غَنِيِّ مِمَّنْ اتَّخَذَ آيَاتِ اللَّهِ هُزُؤًا

(هـب. خط. عن ابن مسعود)

² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII,s.213, no:10045; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.368, no:2237; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.II, s.30, no:726; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.406, no:6271; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.476, no:21266.

RE. 404/7 (*Men asbaha mahzûnen ale'd-dünyâ, asbaha sâhıtan alâ rabbihî; ve men asbaha yeşkû musibetehû nezelet bihî, feinnemâ yeşkû rabbehû; ve men dehale alâ ganiyyin feteda'dau lehû, zehebe sülüsâ dînihî; ve men karaa'l-kur'âne fedehale'n-nâre, fehüve mimmeni'ttehaze âyâti'llâhi hüzüvâ.*)

Bu hadis-i şerif tekrar tekrar dinlenilmeli, tekrar tekrar üzerinde durulmalı; kardeşlerimiz tefekkür etmeli! Çok çok mühim hususlar var içinde, onları açıklayalım. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Men asbaha mahzûnen ale'd-dünyâ*) “Kim sabahlamışsa dünyaya mahzun bir halde...” Yâni, adam sabahleyin kalkmış; gamlı, kederli, hüznü, mahzun... Neden?.. Dünyevî bir sebepten, dünyaya mahzun... Dünyalık bir sebepten dolayı mahzun bir vaziyette kalktı, üzülüyor.

“–Niye üzülüyorsun? Yâni, ahiretin mi elden gitti? Yoksa günah bir şey yaptın da, ondan mı üzülüyorsun? Yoksa bir sevaplı işi mi kaçırdın? Sabah namazına mı camiye gidemedin?..”

Hiç onlarla ilgili değil, dünyevî bir meseleden mahzun... “Kim bir dünyevî meseleden, dünyalık bir hususta, dünya üzerine mahzun olarak sabahlarsa; bu ne demektir?” diyor Peygamber Efendimiz: (*Asbaha sâhıtan alâ rabbihî*) “Rabbine kızgın olarak sabahlamış demektir.”

Neden böyle?.. Çünkü onun o dünyalık üzüldüğü şeyi, Allah'ın kaderi icabı başına getiren Allah. Diyelim ki arabasını çaldılar, veya arabasına birisi çarptı, veya ticaretinde birisi malı aldı da, parayı vermedi; üzüyor. Sabahleyin kalktı, dünyevî bir sebebe üzüyor. Sanki Allah'a kızgın olarak kalkmış gibi olur.

Diyecek ki:

“—Bu Allah'ın kaderidir. Dur bakalım, benim bir hatam mı var? Tevbe edeyim, düzelteyim!” diyecek.

Çünkü Kur'an-ı Kerim'de kıssalar var, ayet-i kerimeler var. Meselâ; bir bahçe sahipleri mahsul toplamaya gidecekken, akşam- dan kararlaştırmışlar:

“—Yarın gidelim, bahçedeki mahsulleri toplayalım ama, yanımıza fakir fukara, dilenci yaklaştırmayalım! Kimseye bir şey vermeyelim! Toplayalım, getirelim, ambarlara koyalım; hiç kimseye hayır, hasenat, sadaka koklatmayalım!” diye düşünmüşler.

Geceleyin bir felâket gelmiş, bahçenin bütün mahsulü mahvolmuş. Sabahleyin toplamaya gittikleri zaman bakmışlar ki: Ooo, bütün o dünkü mahsulün hepsi harab olmuş... Hani bazen bir dolu yağıyor, bütün mahsulü yok ediyor; veyahut başka bir şey oluyor, yangın oluyor vs. O zaman pişman olmuşlar:

“—Tüh, yanlış yaptık!” demişler, anlamışlar hatalarını. “Kimseye bir şey vermeyelim, aramıza dilenci sokmayalım, sadaka vermeyelim diye akşamdan kararlaştırdık da, ondan oldu.” demişler ama, iş işten geçmiş.

Yâni, madem bir sebepten insanın başına, ceza olarak bir dünyevî üzüntü geliyor. Sen tabii gittin, bir harama bulaştın; işte buradan malından bir hasar oluyor. Ya da sen bir hayır yapacaktın, parayı sakındın, yapmadın, yapmadın; buradan ticaretine bir ziyan getiriyor Allah...

Veyahut aksini güzel şeyleri düşünelim: Adamcağız iyi niyetli bir adam, bir yetim çocuğu almış, ona da bakıyor. Zaten kendisinin bir kaç tane çocuğu var ama, o yetime de bakıyor. Haa, o yetime baktığı için, Allah onun rızkına bir bolluk, bir bereket veriyor, bir müşteri veriyor; evinde bir mutluluk oluyor, kazancında fazlalık oluyor. Neden?.. O da, o yetime baktı diye mükâfat...

Yâni, kader-i ilâhî ceza veya mükâfat olarak gelebilir başa. O, onu düşünsün! Başına kendisini üzen bir şey, dünyevî bir felâket geldiyse; “Benim hatam nedir?” diye düşünsün, “Allah’ın takdiridir.” desin, sabretsin! Kadere inanan kederden uzaklaşır, kedere düşmez; “Ne yapalım, Allah’ın takdiridir.” der.

Haa bir bu: Dünyaya mahzun olarak sabahlayan kimse Rabbine kızgın olarak sabahlamış demektir. İkinci husus:

وَمَنْ أَصْبَحَ يَشْكُو مُصِيبَتَهُ نَزَلَتْ بِهِ فَإِنَّمَا
يَشْكُو رَبَّهُ

(*Ve men asbaha yeşkû musibetehû nezelet bihî, feinnemâ yeşkû rabbehû*) “Kim kendisine gelen bir musîbeti şikâyet ederek güne başlamışsa...”

“—Yâ başıma şu geldi de, bilmem şöyle oldu da, mahvoldum da, bilmem ne de...” diye, önüne gelene anlatıyor, feryat, vaveylâ, bilmem ne...

“Kim başına gelen musibeti, (*nezelet bihî*) başına musallat olan, Allah tarafından indirilen, getirilen musibeti şikâyet ederse; sanki Rabbini şikâyet etmiş olur.”

Hasta da öyle... Bir hastalık geldi, şikâyet ediyor:

“—Mahvoldum, her tarafım ağrıyor, Allah kahretsin!” bilmem ne... vs.

Allah işte musibeti, hastalığı verir. Peygamberlere bile vermiş. Eyyûb AS ne kadar sene, ne kadar derin, ne kadar yoğun hastalık çekmiş, ne kadar sıkıntılar çekmiş; sabretmiş. Haa, musibete sabretmiyor, susmuyor, şikâyet ediyor... Bu Rabbini şikâyet etmiş olur. İki...

Demek ki, musibetlere sabredeceğiz, ağzımızı tutacağız. “Sabredenlere Allah mükâfat verecek.” diyeceğiz, “Şimdi imtihan sabırdan geldi.” diyeceğiz. Bazen nimet verir, o zaman şükretmek lâzım! Şimdi mihnet, meşakkat, musibet verdi; şimdi de sabredip mükâfat alacak. Böyle düşünmesi lâzım müslümanın.

c.Zengine Dalkavukluk Etmek

وَمَنْ دَخَلَ عَلَىٰ غَنِيٍّ فَتَضَعُوعٌ لَهُ ذَهَبَ ثَلَاثًا دِينِهِ

(*Ve men de hale alâ ganiyyin feteda'dau lehû*)
“Kim bir zengin yanına girdi de, ona tezelzül gösterdiyse, boyun eğdiyse, eyvallah çektiyse, dalkavukluk yaptıysa, temennâ çaktıysa, iki büklüm olduysa; zengin huzuruna gidip de ona böyle bir yaltaklanma durumu yaptıysa; (*zehebe sülüsâ dînihî*) dininin üçte ikisi elden gider.”

Zengine zenginliği için tevazû, tabasbus, dalkavukluk, hürmet gösterilmez. Ciddî olunur, sakin olunur, hürmet, sevgi ve saygı gösterilecekse müttakî insana gösterilir. Asî insana ise ciddî durulur ve icabında nasihat edilir. “Bu zengin, bundan bana para gelecek, menfaat gelecek...” filân diye, eğer öyle dalkavukluk yapıyor, eğilip bükülüp iki kat oluyor, yerlere yatıyorsa; –Türkçe böyle kelimelerle ifade ediliyor bu durumlar– o zaman dininin üçte ikisi gider.”

Sülüsâni, muzaf olduğu için *nun*'u gitmiş: (*Sülüsâ dînihî*) “Dininin yarısından çoğu, yâni üçte ikisi gider, ancak üçte birikalır.”

O halde müslüman nasıl olacak?.. Müslüman haksız bir kimseye, lâyıık olmadığı bir hürmeti göstermek durumuna düşmeyecek; kendisini alçaltmayacak, kimseye şakşakçılık yapmayacak, kimseye boyun bükmeyecek.

Rızkın Allah'tan geldiğini bilecek, hiçbir haksızlığa da katılmayacak, ortak olmayacak. “Şuradan bana menfaat geliyor.” diye de, ciğeri beş para etmeyen heriflerin karşısında el pençe divan durup, menfaatten dolayı saygı gösterme durumuna gelmeyecek. Eğer böyle yaparsa, dininin üçte ikisi gider. Bu da üçüncü husus...

Demek ki, sırf zenginliğinden dolayı hürmet etmek yok. Salâh- ı hâlinden, dindarlığından, yaşından, fazlından, kemâlinden dolayı hürmet edilir. Yoksa, menfaat gelecek diye, hürmet edilmeyecek bir insana hürmet etmeye, alçalmaya, onun karşısında küçülmeye düşmez müslüman...

Bu da önemli... Bak, müslümanın huyları, çeşitli olayların, durumların karşısında nasıl olması gerekiyorsa, bu hadis-i şeriflerden herkesin öğrenmesi lâzım!..

d.Ayetlerin Alay Konusu Yapılması

Aynı hadis-i şerifin içinde dördüncü hakikat:

وَمَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَدَخَلَ النَّارَ فَهُوَ مِمَّنْ اتَّخَذَ
آيَاتِ اللَّهِ هُزُوءًا

(*Ve men karaa'l-kur'âne fedehale'n-nâr*) “Kim Kur'an okudu da, buna rağmen yine cehenneme girdiyse; bu neden girmiştir?.. (*Fehüve mimmeni'ttehaze ayâti'llâhi hüzüvâ*)

Allah'ın ayetlerini alay konusu, oyuncak konusu yapmıştır da, eğlence konusu yapmıştır da, ondan girmiştir.”

Şimdi, Allah'ın ayetlerinin eğlence konusu yapılması, oyuncak yapılması, dalga geçme mevzuu yapılması; tabii iyi bir müslüman kesinlikle böyle yapmaz da, bazı cahil müslümanlar bu durumlara bilerek, bilmeyerek düşebiliyor.

Ayetlerin karşısında müslümanın tutumu, tavrı nasıl olur:

“—Rabbim böyle buyurmuş, *âmennâ* ve *saddaknâ*; başüstüne, bunu böyle yapacağım!” demek tarzında olur.

Allah'ın ayetlerini hafife almak olmaz. Ciddî olduğunu bilecek ve ona son derece saygılı olacak, bu Allah'ın ayetidir diyecek. Yerde bir harf bile görse, öpüp, başına koyup kaldırıyor. Kur'an'ı öpüp başına koyuyor. Dizinden, göbeğinden aşağıda bir yerde tutmağa razı olmuyor. Yüksek bir yere kaldırıyor, cüz torbasına koyuyor, duvardaki çiviye asıyor. Bunlar ecdadımızın bize öğrettiği Kur'an-ı Kerim sevgisi, saygısı...

Allah'ın ayetlerini okuyorsun; adam sırtıyor. Haram diyorsun; gülüyor, gene yapmaya devam ediyor.

Bizim kardeşlerimizden bazıları anlatıyor: “Hocam, üniversitede bize bazı profesörler gelirdi. Hiç dinle diyânetle alâkası yok, belki de dinsiz... Dinsiz olduğu mensub olduğu teşkilatlar, gizli örgütler dolayısıyla belli olan insan... Bizim karşımıza geçer, Kur’an ayetlerini okurdu; ‘Ben de küçükken Kur’an okumuştum, bilmem ne...’ filân derdi. Ondan sonra ayetleri çarpıtarak, yamultarak, çocukları başka yola sevk etmeğe çalışırdı. Ya da bir ayeti okuyup, ‘Bak görüyorsunuz ya, ben bunları da biliyorum!’ diye çocuklara karşı kendisi öğünürdü.”

“Ne kadar bilgiliymiş!” diye, çocuklarda saygı uyanacak. Bilgili ama, bilgisini uygulamıyor. İşte bak Allah’ın ayetlerini dalga geçme mevzuu, eğlence mevzuu yapmışsa, hafife almışsa; ondan girecek cehenneme...

Allah’ın ayetlerini bilen, Allah’ın ahkâmına uyar.

“—Efendim, ben biliyorum; küçükken Amme cüzünü ezberlemiştim, hafız olmuştum...”

Sen şimdi onları bırak! Kur’an-ı Kerim’in ayetlerini bilmek, doğrudan doğruya bir hüner ve meziyet değil... Bildiğini uyguluyor musun, uygulamıyor musun?.. Bildiğine göre hareket ediyor musun?..

Herkes söylüyor:

“—El-hamdü lillâh, hepimiz müslümanız! El-hamdü lillâh ben de müslümanım!..”

Müslümansın ama, ne biçim müslümansın?.. Hali başka, İslâm'ın ahkâmına hiç uymuyor. Ahlâkı başka, sözü başka, kalbi başka, kafası başka... Onu aldatıyor, bunu kandırıyor, şu işi yapıyor, bu işi yapıyor. Ondan sonra, "Biz de müslümanız!" diyor.

Senin yaptığın müslümanlığa sığar mı?.. Senin karşında, "Biz de müslümanız!" diyor. Onun o sözünün kıymeti yok... Kur'an okuyup da bir insan, cehenneme girmişse nedendir bu?.. Allah'ın ayetlerini oyun mevzuu yapmıştır, hafife almıştır, dalga geçme mevzuu yapmıştır, ciddiye almamıştır, Allah'ın emirlerini tutmamıştır da ondan...

Müslümanların bunları anlaması, bilmesi, iyice uyanması lâzım, aziz ve muhterem dinleyiciler!

Söylediğimiz sözler banda alınıyor, siz de dinliyorsunuz. İnşâallah, siz de çekiyorsunuzdur kopyasını teybinize... Veyahut hazırlayıp size versinler! Bunların üzerinde düşüneceksiniz, bunları kendiniz uygulamaya çalışacaksınız! Bu hadise göre kendinizi ayarlayacaksınız!

"—Haa, ben sabahları dünyevî iş için mahzun oluyordum, olmayayım!.. Haa, ben bir musîbet gelince basıyordum feryadı, basıyordum şikâyeti; demek ki böyle yapmayacağım!.. Ben falanca kimseye, falanca kimseye neden saygı gösteriyorum yâ? Adamın saygı gösterilecek bir şeyi yok ki!.. Ona dobra dobra emr-i ma'ruf nehy-i münker yapayım, 'Senin yaptığın da yanlıştır kardeşim, şöyle yapma!' diyeyim."

İster zengin olsun, ister fakir; yanlıştan dönsün.

“—Vergi kaçırıyor, halkı aldatıyor, hileli mal satıyor, bilmem ne filân ama, çok zengin...”

E o suçlu. “Kardeşim ayıptır, böyle yapma!” filân diye, her türlü yönden engellemeğe çalışmamız lâzım!

e.İhtiyaçları Allah’a Arz Etmek

Üçüncü hadis-i şerifi okuyalım:³

مَنْ أَصَابَتْهُ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدَّ فَاقَتُهُ
وَمَنْ أَنْزَلَهَا بِاللَّهِ أَوْ شَكَ اللَّهُ لَهُ بِالْغِنَى إِمَّا بِمَوْتِ

أَجَلٍ أَوْ غِنَى عَاجِلٍ

(حم. د. ك. ق. عن ابن مسعود)

RE. 404/6 (*Men esâbethü fâkatün feenzelehâ bi'n-nâsi lem tusedde fâkatühû, ve men enzelehâ bi'llâhi evşeke'llâhu lehû bi'l-gınâ immâ bi-mevtin àcilin ev gınen àcilin*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Bu üç hadis-i şerif de hep tesâdüfen, tevâfukan Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet olarak gelmiş.

³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.517, no:1645; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.407, no:3869; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.566, no:1482; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.196, no:7658; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.743, no:16608.

Bu da Ahmed ibn-i Hanbel'de, Ebû Dâvud'da, Beyhakî'de, Hâkim'in *Müstedrek*'inde olan bir hadis-i şerif. Bu üçüncü hadis-i şerifle sohbetimi tamamlayacağım. Üç hadis-i şerif okumuş olacağız.

Bu hadis-i şerifte buyuruyor ki Peygamber Efendimiz SAS; Allah şefaatine erdirsin, yolundan ayırmasın... Sünnetini öğrenip uygulamayı ve sünnetini ihyâ edip şehid sevapları kazanmayı sizlere ve bizlere, cümlemize nasîb eylesin...

Çünkü iyi müslümanlık, sünneti bilip iyi uygulamakla olur. Gerisi yalandır, yanıltır, palavradır. Öteki cafcaflı lafların kıymeti yoktur. Gerçek müslümanlığın çizgileri, ne olduğu, hadis-i şeriflerden anlaşılır. Sünnet-i seniyye müslümanlığı gerçek müslümanlıktır; sünnete aykırı müslümanlık bid'attir ve bid'at ehlinin amelleri makbul değildir.

أَصْحَابُ الْبِدْعِ كِلَابُ النَّارِ

(أبو حاتم الخزازي في جزئه عن أبي أمامة)

RE. 72/5 (*Ashâbü'l-bidaı kilâbü'n-nâr*)
“Bid'at ehli cehennemın köpekleridir.”⁴ diyor Peygamber SAS Efendimiz. Sünnete aykırı yaşayıp da, kendisini hâlâ doğru yolda sanmak, çok tehlikeli birdurum olur.

Şimdi yine İbn-i Mes'ud'dan rivayet edilen bu hadis-i şerifte Efendimiz ne buyuruyor:

(*Men esâbethu fâkatün*) “Kime ki, bir fakirlik durumu gelmiş, çatmış, isabet etmişse...”

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.1, s.380, no:1094.

Fâkah; yoksulluk, ihtiyaç, fakirlik demek. “Kime bir fakirlik geldiye, ihtiyaç hali geldiye...”

“—Eyvah bir şeyim yok, yiyecek ekmeğim yok, evde çocuğum var, ne yapacağım ben şimdi?..” diyor meselâ.

Tabii şimdi ekmeği olmayan çok az da, bizim ülkemizde az, başka yerlerde var. Bütün müslümanlarla ilgilenmemiz lâzım tabii aslında...

(*Feenzelehâ bi'n-nâs*) “Kim bu fakirliğini, muhtaçlığını, ihtiyaç halini insanlara götürür, söyler ve onlardan çözümlenmesini ister ve beklerse; bu fakirliği insanların huzuruna götürüp, koyup arz ederse... Bunu insanlara anlatıp, ‘Bak benim yiyecek ekmeğim kalmadı, geçimim fenâ, bana yardım edin arkadaşlar!’ filân diye insanlardan yardım bekler, insanlara götürüp arz eder, sunar, onların önüne ortaya koyar da, onlardan medet umarsa...” Ne olur?.. Tabii yanlış bir iş yapmış olur. (*Lem tusedde fâkatühû*) “Bu fakirliği, bu yoksulluğu, bu ihtiyacı kapanmaz, hallolmaz.” Çünkü Allah’ı düşünmedi, Allah’tan istemedi, insanlardan bekledi. “Hadi yapsınlar bakalım, hadi çözümlensinler!” diye Allah hallettirmez.

Aksine, insanlardan beklediği hiç bir faydayı bulamaz. Bütün kapılar yüzüne kapanır, bütün umduğu insanlar sırt çevirir. Bütün tuttuğu dallar kuru çıkar, kopar, elinde kalır. Neden?.. İnsanlardan umduğu için.

O insanlar kendileri aciz mahlûklar değil mi? Onların ihtiyaçlarını Allah karşılamıyor mu?.. Zengini zengin eden Allah değil mi? Sıhhatliyi sıhhatli eden Allah değil mi? Akıllıyı akıllı eden Allah değil mi? Allah vermiyor mu hepsini?.. İnsanlara götürüp, arz edip, onlardan bekleyenin ihtiyacı kapanmaz, sorunu çözümlenmez, hallolmaz, derdine deva bulunmaz; ceza olarak, sen insanlardan istedin diye...

(*Ve men enzelehâ bi'llâhi*) “Kim ihtiyacını Rabbine arz ederse, Allah’a söylerse...”

Hani Ya’kub AS’a:

“—Niçin ağlıyorsun?” diyorlar.

Yusuf’unu kaybetti. *Aleyhime’s-selâm*; her ikisine de selâm olsun!.. Cevabı ne kadar güzel! Ayet-i kerimeyi okuyunca insan ne kadar duygulanıyor. *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ

(يوسف: ٨٦)

(*Innemâ eşkû bessî ve hüznî ila’llâh*) “Ben üzüntümü sıkıntımı, başıma gelen bu olayı Rabbime arz ediyorum; başkasına bir şey söylediğim yok... Rabbimle dertleşiyorum, kaderine itirazım yok, Rabbime arz ediyorum. ‘Aman yâ Rabbi!’ diyorum, tazarrû ve niyaz içinde, sevgi ve saygı içinde ancak ona arz ediyorum.” (Yusuf, 12/86) diyor.

İnsan derdini Rabbine arz ederse, Ya'kub AS gibi... Nasıl Ya'kub AS'a sonra Yusuf'unu buldurdu Allah?.. Nasıl ağlamaktan gözü görmez oldu da, sonra gözüne Yusuf AS'ın gömleği ile meshedince, sürünce, gözü nasıl açıldı?.. Sonra nasıl hepsi kalktılar, Mısır'a gittiler de; Yusuf AS'ın himâyesinde saraylarda, köşklere yaşadılar?..

Yâni hepsi imtihan; bir zaman gelir, geçer. Ama imtihanı kaybetmemek lâzım!

“Kim derdini Mevlâsına arz eder, Allah'a arz eder, çözümünü ondan bekler, ihtiyacının giderilmesini Allah'tan isterse; (*evşeke'llâhu lehû bi'l-gınâ*) umulur ki Allah onun bu ihtiyacını karşılar.” Tabii bilemeyiz Allah'ın ne yapacağını ama, umûmî kânûn-i ilâhîsi böyledir. Çok muhtemeldir ki Allah-u Teâlâ Hazretleri onu o fakirlikten kurtarıp zengin hale getirecektir. İhtiyacını giderir, müstağnî, ganî hale getirir.

(*İmmâ bi-mevtin àcilin*) “Vefat edecekse eder, ahirette mükâfâtını verir, cennetiyle cemâliyle taltif eyler. (*Ev ginen àcilin*) Àcillerin ikisi de ayın ile; *àcil*, acele demek. Ya dünyada olur bu iş, mukadder olan ömrü çarçabuk biter. Ahirete göçünce orada hemen mükâfâtlandırır.”

Ölecek insanın başına geçiyoruz, dua ediyoruz. Yakınımız diye, canımız gibi sevdiğimiz bir kimse diye, ölmesini istemiyoruz.

Meselâ, Hocamız (Rh.A) 1980 yılında hacdan geldi, hasta geldi.

Hepimiz başına toplandık

“—Yâ Rabbi benim canımı al, bu yaşasın!.. Aman yâ Rabbi, sıhhat afiyet ver!” diye dua etti ihvânımız, Allah razı olsun... Ama vefat etti Hocamız.

Peki o dualar ne oldu?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kaderi, onun ömrü 83 yaş olduğu için, o zamanda vefatı mukadder olduğu için; biz dua ettik ama, onun ömrü o saatte kesildi, eceli geldiği zaman vefat etti. Ama biz dualardan sevap kazandık.

İnsanın eceli var, tamam. Ama iyi olsun diyoruz, şifa bulusun diyoruz. Takdir-i ilâhî öyle... O zaman bu gibi durumlarda, dua edenin mükâfâtı ne zaman veriliyor?.. Hemen ahirette veriliyor.

“—Ey kulum sen dünyada öyle bir şey istedin ki, benim kaderime aykırı bir şey istedin. Ama ben takdirimi icrâ eyledim, kaderim hükmünü infaz etti. Sen bana dua ettiğin için, al sana şimdi mükâfât olarak istediğinden a'lâsı!” diye verecek.

Peygamber Efendimiz'in yine hadis-i şerifinde var ki, birçok kul ahirette defter-i a'mâli açılıp da sevaplar tartılırken, günahlar hesaplanırken diyecekmiş ki:

“—Yâ Rabbi, burada çok sevaplar var; ben bunları ne yapmışım da kazanmışım, bilemedim çok sevaplar yazılmış, bunlar nedir?” diye merak edip sordukları zaman; Rabbimiz Tebâreke ve

Teâlâ Hazretleri buyuracakmış ki –Peygamber Efendimiz’in bildirdiğine göre; ileride olacak bir olay ama, Peygamber Efendimiz’e Rabbimiz bildirince, o da bize bildiriyor:

“–Ey kulum, bu senin dünyada ettiğin duanın mükâfâtıdır. Sen dünyada iken o istediğin şey benim kaderime aykırı idi, onun olması mümkün değildi. Öyle takdir etmemiştim, öyle olmayacaktı. Kaderim hükmünü icrâ etti ama, sen bana dua ettin diye şimdi sana bu mükâfâtı veriyorum.” buyuracakmış.

Duanın en güzel mükâfâtı, bu şekilde olanıdır. İsteddiği şey dünyada verilmemişse, ahirete en büyük mükâfât olarak karşısına gelecek. O zaman, bu mükâfâtları gören insanlar diyeceklermiş ki:

“–Keşke dünyadaki bütün dualarımızın mükâfâtı böyle ahirete tehir edilseymiş.”

İnsan meselâ, çok küçük şeyler için dua ediyor bazen. Diyor ki:

“–Ah bugün hava güzel olsa da, filânca yere gitsem...”

“–Ah arkadaşım gelse de, şöyle olsa...”

Yâni, çok şeyleri temenni ediyor insan. Tabii bir de, bir insan bir şeyi temenni ediyor, öteki insan başka şeyi, aksini temenni ediyor. Birisi diyor ki:

“–Aman bugün yağmur yağsa da, ekinim sulansa...” Ötekisi de diyor ki:

“–Aman bugün güneş açsa da, çamurdan yaptığım çömleğim kurusa...”

Dualar zıt olabiliyor. Hangisi ne olacaksa olacak, takdir-i ilâhî ne ise, o vukû bulacak. Ondan sonra, dua edenler dualarının mükâfâtını alacaklar. Burada da öyle buyuruyor.

Allah kendisine ihtiyacını arz eden kimsenin mükâfâtını, okişi hemen vefat ederse, vefatından sonra ahirette verir. Ya da, dünyada da verir; acele bir zenginlikle onun ihtiyacını giderir.

Adam fakirdi, bir yerden bir devlet kuşu geldi, başına kondu;

“—Oh, el-hamdü lillâh! Bak şimdi bu para ile ev de alırım, araba da alırım, çocuğumu da evlendiririm.” diye seviniyor.

Acil bir zenginlik... Neden?.. Allah’a arz etti de ondan. Ya da bu dünyevî mükâfâtın kendisine gelmesine yetecek kadar ömrü yoksa, vefat ederse, eder; ahirette o mükâfât kendisine verilir.

O halde aziz ve muhterem kardeşlerim, ne yapmalıyız?.. İhtiyaçlarımızı Allah’a arz etmeliyiz, Allah’a tevekkül etmeliyiz. Dünyaya mahzun olmamalıyız, dünya malına da mağrur olmamalıyız. Allah’tan istemeliyiz, Allah’a dayanmalıyız.

Birçok müslüman bugünlerde, bu asırda, çağımızda, Türkiye’imizde ve başka yerde, böyle hareket etmediği için, İslâm’ın asıl ana ruhunu kaybedip de, müslümanca düşünüp müslümanca hareket etmediği için, günahlara sapıyor ve İslâm alemi ondan çöküyor.

Şimdi başarı, toplu bir şekilde hareket etmekle oluyor. İki tane insanın iyi olması, bir toplumun iyi olmasına yetmiyor. İki tane dürüst insan; yüzlerce, binlerce sahtekâr, hırsız, rüşvetçi... Hiç doğru iş yapılmıyor, cemiyet çökmüş, ahlâk tefessüh etmiş... Bütün kıymetler, değerler unutulmuş; ayak takımı baş olmuş, fazîletli insanlar ayaklar altında... Talebe âsî, muallim mağdur... Çocuk dikleniyor, ana baba mahzun... Kıyamet ahlâkı...

O zaman iki tane insanın, üç tane insanın sâlih insan olması, toplumu düzeltmiyor. Allah onları kurtarıyor, öteki cezaya müstehak olanları cezalandırıyor.

Ne yapmalıyız?.. Hepimiz İslâm ahlâkına dönmeliyiz! Müslümanca düşünmeli, hareketleri müslümanca ayarlamalı, olaylar karşısında müslümanca tavrımızı takınmalı, yılmamalıyız! Müslümanca yaşamalıyız, şeytana uymamalıyız. Dünyaya kapılmamalıyız, aldanmamalıyız. Dünyanın fânî olduğunu bilmeliyiz, ahirete iyi hazırlanmalıyız. Allah'ı düşünmeliyiz, Allah'ın rızasını düşünmeliyiz. Allah'ın rızasını kazanmağa çalışmalıyız, ömrümüzü öyle geçirmeliyiz.

O zaman hem dünyada, hem ahirette Allah hayırlara erdirir cümlemizi... Erdirsın lütfuyla, keremiyle... Hepimizi güzel ahlâklı, has, hâlis, hakîkî müslüman eylesin... Evliyâullah ahlâkıyla, Peygamber Efendimiz'in ahlâkıyla, Kur'an-ı Kerim'in ahlâkıyla ahlâklanmayı nasib eylesin...

Çünkü bunların hepsi, dinimizin ahkâmı Kur'an'dan çıkıyor, hadis-i şeriflerle açıklanıyor. Peygamber Efendimiz sünnet-i seniyyesi ile uyguluyor. Evliyâullah, Allah'ın sâlih, velî, mahbub, makbul kulları Peygamber Efendimiz'i örnek alıp, onu sergiliyorlar, yaşıyorlar. O örnekler yine Kur'an'ın hayata uygulanması oluyor.

Allah bizi o güzel ahlâka sahip eylesin... Evliyâullah kullarının yolunda yürütsün, sevdiği kul eylesin... Huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasîb eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlelerinizi cümlemizi müşerref eylesin... Cumalarınız da mübarek olsun... Allah nice mübarek günlere, gecelere, aylara eriştirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!..

Hepinize gönül dolusu sevgiler, selâmlar ve en içten dualarımı, temennilerimi arz ederim.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

19. 02. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

